dok 32

Dato: 20060/1669 16.10.06

Kode: Ui-501 Beh.

Staten og Den norske kirke – Spørsmål til høringsinstansene

Navn på høringsinstans: PROSTEN I SØNDRE AKER/OSLO BISPED.
(TORE KOPPERUD, PB 12 NORDSTRAND, 1112 OSLO)

Type høringsinstans

- ☐ Kommune
- ☐ Menighetsråd/kirkelig fellesråd/bispedømmeråd
- ☒ Prost/~~biskop~~
- ☐ Tros- eller livssynssamfunn utenfor Den norske kirke
- ☐ Frivillig organisasjon innenfor Den norske kirke
- ☐ Annen offentlig instans
- ☐ Annen privat instans

Med takk for muligheten til å tilkjennegi min vurdering i en del av de forhold som det omfattende sakskomplekset stat/kirke representerer. Det er ikke helt enkelt ved hjelp av foreliggende skjema, som gjennomgående oppleves som ufullstendig, dessverre også på punkter misvisende. Også av disse grunner følger et VEDLEGG.

Nordstrand 09.10.06
Tore Kopperud.

1. Hvilke overordnede prinsipper bør ligge til grunn for tros- og livssynspolitikken? Svaret nedenunder er forsøkt utdypet under VEDLEGG/pkt 1.

Svar: Ved statens avvikling av ordningen må følgende to prinsipper gjelde:
LIKEVERDIGHET mellom alle tros- og livssynssamfunn.
SELVSTENDIGHET for det enkelte samfunn i forhold til Staten.
Videre må det gjelde at Staten fører en aktivt støttende religionspolitikk i form av offentlige rammebevilgninger etter nærmere regler (stat og kommune) og basert på medlemstall. Hertil kommer i midlertid at
- Staten må sikres et grunnlovshjemlet verdigrunnlag primært forankret i kristne og humanistiske verdier, og at
- Staten må sikre at viktige sider ved historie og kultur ivaretas og videreføres.

Den norske kirke (som for fremtiden foreslås kalt "Den norske folkekirke" på grunn av sin landsdekkende karakter gis, på denne bakgrunn en tilleggsstøtte som et bidrag til bygg (kirkens, prestebolig etc.).

sml. pkt 6

2. Den norske kirke som statskirke:

- ☐ Bør fortsette
- ☒ Bør avvikles, selv om avvikling her blir for "enkelt", så angir det i det minste en retning.
- ☐ Vet ikke / ønsker ikke å svare

3. I hvilken lov bør Den norske kirke være forankret?

- ☐ Grunnloven
- ☒ Egen kirkelov vedtatt av Stortinget
- ☒ Lov om trossamfunn
- ☐ Vet ikke / ønsker ikke å svare

Se nærmere under VEDLEGG/pkt 3.

4. Hvordan bør Den norske kirke finansieres?

- ☐ Gjennom medlemsavgift
- ☐ Medlemsavgift med noe støtte fra det offentlige
- ☒ Støtte fra det offentlige og med noe medlems~~avgift~~ bidrag.
- ☐ Offentlig finansiering uten medlemsavgift
- ☐ Vet ikke / ønsker ikke å svare

Se under VEDLEGG/pkt. 4

5. Hvordan bør valgordningene og demokratiet være dersom statskirkeordningen avvikles?

☒ Valgordningene bør være som i dag
☐ Øke bruken av direkte valg til kirkens besluttende organer
☐ Vet ikke / ønsker ikke å svare

Eventuelle andre ordninger: Dagens valgordning er i det vesentlige preget av vår kirkeordnings synodale struktur, hvor man tar utgangspunkt i menighetene ("forsamlingen") jfr. kirkens egen bekjennelse. Her tenker man kollektivt og ikke individuelt om kirken. Den best mulige og mest saklige demokratisering av kirken ville på dette grunnlag være å få ført ut pålitelig medlemsregister og med bakgrunn i dette sende ut VALGKORT til hvert medlem ved valg. Se nærmere under VEDLEGG / pkt 5.

6. Dersom statskirkeordningen avvikles, hva bør i så fall stå i § 2 (eller i en annen paragraf) i Grunnloven i tillegg til prinsippet om religionsfrihet?

(Her kan du/dere sette kryss på ett eller flere alternativer)

☐ Ingen tillegg
☒ De politiske prinsipper som statsforfatningen bygger på; så som demokrati, rettstaten og menneskerettighetene Menneskeverd må også nevnes
☒ Det kristne og humanistiske verdigrunnlaget Prioritet! / Se under spørsm. 1
☐ Det humanistiske verdigrunnlaget
☐ At Den norske kirke er en evangelisk-luthersk kirke
☐ Vet ikke / ønsker ikke å svare

Eventuelt annet: Dette har på en måte vært en verdiparagraf og statens fremtidige verdigrunnlag (det kristne og humanistiske) bør av historiske og kulturelle grunner nevnes (og nevnes først, om det andre også skal sies her) i Grunnloven. Se nærmere under pkt. 1.

7. Hvem bør ha ansvaret for gravferdsforvaltningen?

☐ Den lokale kirke (menighetsråd eller kirkelig fellesråd)
☐ Kommunen
☒ Vet ikke / ønsker ikke å svare Mitt svar er avhengig av hvorvidt en kirke er omgitt av en gravplass (kirkegård).

8. Hvem bør eie og forvalte kirkebyggene?

☐ Den lokale kirke bør eie kirkebyggene og ha det økonomiske ansvaret
☒ Den lokale kirke bør eie kirkebyggene, og kommunen bør ha det økonomiske ansvaret For en del kirkers vedkommende bør staten ha det økon. ansvaret.
☐ ~~Kommunen bør eie kirkebyggene og ha det økonomiske ansvaret~~ Problemstillingen fortsetter - sikkert (utilsiktet - en ren ekspropriasjon av kirkebygg fra sokn till kommune,
☐ Vet ikke / ønsker ikke å svare

Se VEDLEGG (2 sider)

DEN NORSKE KIRKE
Søndre Aker prosti

I

VEDLEGG (2 sider)

Kultur- og kirkedepartementet
v/Kirkeavdelingen
Pb 8030 Dep / 0030 Oslo

Nordstrand 09.10.2006

Høringsuttalelse
vedrørende NOU 2006:2 / Staten og Den norske kirke

Sammen med utfylt spørreskjema til nevnte sak oversendes dette vedlegg med nødvendige supplerende kommentarer og mer prinsipielle vurderinger til enkelte av de spørsmål som er reist i skjemaet. Hertil kommer noen aktuelle problemstillinger som ikke eller bare i liten grad er reflektert i stat-kirke/prosessen så langt.

Til spørsmål 1:
Det er viktig med tanke på det stadig mer flerkulturelle samfunn som også vårt land åpenbart er i ferd med å få, at det fra Statens side gis tilstrekkelige midler til *trosopplæring* ved siden av den innføring i kristendom, andre religioner og livssyn som dagens KRL-fag har som oppgave å gi. I denne siste kontekst er det særlig viktig at lovgivning og fritaksrett ikke blir slik at noen er uten faktisk kunnskap om grunnleggende forhold i vårt lands historie og kultur. Dette har betydning langt utover det rent religiøse, men gjelder vesentlige livsområder som litteratur, sang/musikk og andre kunstformer.

Til spørsmål 3:
Det viktigste for vår kirke for fremtiden må være- i likhet med andre trossamfunn – å ha sin forankring i "Lov om trossamfunn". Og samtidig må det kunne tenkes at nettopp en folkekirke, som skal videreføre dagens norske kirke, forankres i en egen kirkelov vedtatt av Stortinget. Med det menes av denne høringsinstans *en rammelov*, som omfatter slikt som denne kirkes navn (Den norske folkekirke – jfr. svaret under spm.1), dens karakter av evangelisk-luthersk kirke, dens preg som landsdekkende, soknet som grunnenhet og lignende. En slik særskilt rammelov opphever ikke denne kirkes karakter av å være eget trossamfunn og eget rettssubjekt, med ikke bare eget læregrunnlag, men også egen *kallsrett* og *styringsrett*.. Gjennom *kallsretten* kan Regjeringen etter dagens ordning faktisk ta stilling til lærespørsmål i utnevningssaker, gjennom hva som er "politisk korrekt".
Gjennom *styringsretten*, her utlagt som bevilgninger og lovgivning, kan Stortinget – i økende grad bestående også av representanter for andre tros-, livssynssamfunn og utmeldte – langt på vei, styre Den norske kirke. Derimot synes det ikke å være umulig å tenke seg at Stortinget vedtar *en rammelov uten nærmere detaljeringskrav*, som vår kirke selv må supplere ved egen lovgivning i etterkant. En slik lovgivning kunne gjerne hente inn den senere års så ofte siterte passus om kirken som "bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen", og ivareta de muligheter og utfordringer som ligger i den danske folkekirkes "frihetslovgivning" med åpning for valgmenigheter og soknebåndsløsning.
Her må det legges til noe særskilt om *bispevalg*, fordi dette har vært særlig høyt oppe på den politiske dagsorden så langt i stat-kirkeprosessen. I lys av kirken som *åpen*, kan det ikke være tvil om at den prøveordning som har vært gjeldende ved de fleste senere bispevalg er langt mindre åpen enn tidligere. Det å binde stemmegivningen til de kandidater som et bispedømmeråd (stadig oftere av rent regionale grunner) velger ut, eventuelt supplert med en eller annen sittende biskop, ville i et tilbakeskuende perspektiv ha utelukket mange av de kandidater som faktisk representerte den bredde det tales så mye om. Erfaringene er entydige når det gjelder at bredden er blitt langt mindre, om det da kan tales om noen bredde lenger.

Postadresse:
Søndre Aker prosti
Pb 12 Nordstrand
1112 Oslo

Kontoradresse:
Ekebergveien 238
(ved siden av kirken)

Telefon:
2316 72 80

Telefax:
23 16 72 81

Det må, ut fra ønsket om åpenhet, være mulig - som før – å stemme på kandidater også utenfor gruppen av nominerte. Prøveordningen for bispevalg må på dette svært vesentlige punkt, og på noen andre punkter, avvikles omgående. (Rent parentetisk skal det nevnes at inntrykket er at man i Departementet, ofte mer enn dets politisk ledelse – med noen klare statsrådsunntak – har bestrebet seg på en virkelig bredde i bispekollegiet. En annen sak er at å stemme på tre eller fem, virker besynderlig når bare førstestemmene teller i Departementet.) En form for vekting må innføres, om bispevalgsordningen i det hele tatt skal opprettholdes. Alternativet ville være å kombinere den i en noe annen form med en åpen søkeradgang.

Til spørsmål 4:
Bare en enkelt presisering av språklig, men jeg tror faktisk også saklig art. Medlems*avgift* glir inn i mengden av tyngende avgifter. Medlems*bidrag* har noe mer positivt knyttet til seg. Er man *medlem*, så er det ikke urimelig å *bidra* med noe. Og innvendingen om at et slikt bidrag skulle kommunisere galt om *nåden* (Guds nåde), er det vanskelig å ta helt på alvor.

Til spørsmål 5:
Det har som forsøk på å avhjelpe et "demokratisk underskudd" vært foreslått å legge kirkelige valg til samme tid og sted som borgerlige valg. Fra majoritetskirkens side må noen melde at det er ikke underlig når det fra andre tros- og livssynssamfunn reageres på dette. Prinsipielt og praktisk representerer dette en sammenblanding av forholdet mellom stat og kirke.
Ellers bør det bemerkes at Den norske kirke selv så langt har arbeidet lite med, og vektlagt tilsvarende lite, de teologiske problemstillinger som knytter seg til begreper som *folk* (i Det nye testamentet) og *kirke/menighet* (i både Skrift og bekjennelse, det siste særskilt Confessio Augustana, artiklene 7 og 8). *Folk* har derfor langt oftere blitt omtalt i politiske vendinger enn reflektert teologisk. Og bekjennelsens omtale av *Kirke/Menighet* også som "de helliges samfunn" og "forsamlingen av de hellige og sant troende" kommer lite til sin rett.

KONKLUSJON:
Stat/kirke-spørsmålet er det i vår tid viktig å vurdere fra alle synsvinkler: Politisk-sosiologisk som kirkelig –teologisk, i et religionsfrihetsperspektiv som ut fra folkekirketanken.
Denne høringsinstans ser gjerne statskirken avviklet i sin nåværende form, men ser altså likevel behovet for en "link" til Staten gjennom en rammelov (en egen lov, som må utfylles gjennom kirkens egen lovgivning), men uten binding til Grunnloven. Derimot må Staten selv ha et verdigrunnlag, basert på "kristne og humanistiske verdier" – og slik vil bånd mellom Stat og kirke gjennom felles historie og kulturarv indirekte fortsatt være til stede – selv om de helt direkte bånd mellom Staten og Den norske kirke blir oppløst, ved at denne kirke fremstår som et selvstendig rettsssubjekt og trossamfunn, på linje med de andre.
Men like viktig som å oppløse forholdet mellom stat og kirke, er det å bevare forholdet mellom folk og kirke. Også av denne grunn har jeg tatt til orde for at denne kirkes fremtidige navn bør være "Den norske folkekirke".
Selv har jeg vanskelig – ikke minst i et globalt og økumenisk perspektiv – å se nødvendigheten av *stats*kirken for å bevare *folke*kirken. Jeg kan, med utgangspunkt i Herrens eget ord om *sin* kirke (Matt 16,18), ikke se det annerledes enn at *kirkens oppgave er å leve folket nær i vissheten om at den hører Jesus Kristus til.*. Kirkens oppgave er ikke å være tro mot folkemeningen, men mot sitt læregrunnlag, Skrift og bekjennelse. Å hevde dette er verken fanatisme eller fundamentalisme, men er forutsetningen for den formaning som gis ved hver vigsling til kirkelig tjeneste. Etter 36 års tjeneste i øst som vest er det mitt bestemte inntrykk at folk flest er glade i *sin* kirke. For det er møtene med *kirken lokalt* som betyr mest i hverdagen. Forutsatt en forsvarlig bemanning (vår kirke er klart svakest bemanningsmessig av de nordiske kirker) lover det godt for folk og kirke også for fremtiden!

Tore Toggerud